

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 7Cdo/110/2024
Identifikačné číslo spisu: 8118205368
Dátum vydania rozhodnutia: 28.01.2026
Meno a priezvisko: JUDr. Martina Valentová
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2026:8118205368.2

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcov 1/ Z. M., narodenej XX. M. XXXX, S., S. XX, 2/ Z. M., narodeného XX. U. XXXX, S., S. XX, právne zastúpených advokátom JUDr. Michal Fecilák, Prešov, Jesenná 8, proti žalovanému SLOVENSKÝ VODOHOSPODÁRSKY PODNIK, štátny podnik, IČO: 36022047, Bratislava, Martinská 49, o určenie, že pohľadávka patrí do dedičstva, vedenom na Mestskom súde Košice (pôvodne na Okresnom súde Košice I) pod sp. zn. 39C/1/2019 (v spojení s opravným uznesením č. k. 39C/1/2019-623 zo dňa 31. augusta 2022) o dovolaní žalovaného proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach z 21. novembra 2023 č. k. 5Co/212/2022-635, takto

rozhodol:

Rozsudok Krajského súdu v Košiciach z 21. novembra 2023 sp. zn. 5Co/212/2022 z r u š u j e a vec mu vracia na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Košice I (ďalej len „súd prvej inštancie“) - v súčasnosti Mestský súd Košice rozsudkom z 20. mája 2022 sp. zn. 39C/1/2019 v spojení s opravným uznesením č. k. 39C/1/2019-623 zo dňa 31. augusta 2022 (ďalej len „opravné uznesenie“) rozhodol, že návrh žalovaného z 06. júla 2020 na prerušenie konania zamietal (výrok I.). Súd prvej inštancie určil, že do dedičstva po nebohom O. M., narodenom XX. H. XXXX, zomrelom XX. U. XXXX, naposledy bytom S. XXX/XX, XXX XX S., patrí pohľadávka voči žalovanému vo výške 12.125,46 eura spolu s 5 % ročným úrokom z omeškania zo sumy 7.722,15 eura odo dňa 09. februára 2018 do zaplatenia a úroky z omeškania 5 % ročne zo sumy 4.393,15 eura odo dňa 21. novembra 2020 do zaplatenia (výrok II.), v prevyšujúcej časti žalobu zamietol (výrok III.) a žalobkyni 1/ a žalobcovi 2/ (ďalej aj „žalobcovia“) voči žalovanému priznal nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 % (výrok IV.).

1.1. Pôvodný žalobca (O. M. ako právny predchodca žalobcov) sa žalobou domáhal voči žalovanému pôvodne zaplatenia sumy 7.722,15 eura s príslušenstvom titulom bezdôvodného obohatenia s tým, že potom, ako v priebehu konania zomrel, súd uznesením zo dňa 14. júla 2020 v konaní pokračoval s dedičmi žalobcu (žalobkyňou 1/ a žalobcom 2/) a rozhodoval už o zmenenej žalobe po jej pripustení. Právny predchodca žalobcov bol evidovaný ako vlastník predmetných nehnuteľností v KN- E

označených ako druh pozemku: ornej pôdy, pričom schválením geometrického plánu dňa 02. 09. 2019 sa z parcely reg. KN-E č. XXX pôvodne vo výmere 231 m² stala parcela reg. KN-C č. XXXX/XX vo výmere 229 m² a z parcely reg. KN-E č. XXX vo výmere 203 m² sa stala parcela reg. KN-C č. XXXX/XX vo výmere 200 m². Sporné pozemky sú súčasťou umelého koryta rieky M., po ktorom tečú vody tohto vodného útvaru, čo vyplýva z právoplatného rozhodnutia Okresného úradu Prešov, odbor starostlivosti o životné prostredie z 13. decembra 2019. Súd prvej inštancie ďalej uviedol, že vlastníkom sporných pozemkov je ku dňu vyhlásenia rozsudku žalobca 2/. Žalobcovia tvrdili, že došlo k preloženiu vodného toku na pozemky žalobcov, čo preukazovali jednak geografickým znázornením pôvodného a preloženého koryta rieky. Žalovaný nepoprel tieto tvrdenia, preto súd prvej inštancie dospel k záveru, že k 20. augusta 1965, ani k 01. aprílu 1975 netiekla rieka M. cez pozemky žalobcov v jej prirodzenom koryte. Následne sa začalo so stavebnými prácami s tým, že nakoniec, nevedno kedy, došlo k zavodneniu. Súd prvej inštancie nezistil, že vyvlastňovacie konanie po 01. apríli 1975 na pozemky právnych predchodcov žalobcu prebehlo, strany vyvlastňovacie konanie netvrdili, nemali k nemu žiadnu dokumentáciu.

1.2. Súd prvej inštancie konštatoval, že žalobcovia ako do úvahy prichádzajúci dedičia majú naliehavý právny záujem na požadovanom určení, pretože majetkové právo patrí do dedičstva po ich predchodcovi a ide o pohľadávku, ktorá vznikla do smrti ich právneho predchodcu. Žalobcov mal za vecne legitimovaných v spore a súčasne žalovaného za pasívne legitimovaného, keďže štátny podnik koná v mene vlastníka majetku v konaní pred súdom; ako právnická osoba hospodári s majetkom štátu a je zapísaný v Obchodnom registri. V súlade s § 6 ods. 1 a 2 v spojení s § 5 ods. 1 zákona č. 111/1990 Zb. ako štátny podnik koná v mene vlastníka majetku, ktorý spravuje podľa ods. 1 v konaní pred súdom, z čoho možno vyvodíť, že žalovaný má zákonné oprávnenie (vecnú legitimáciu) konať namiesto štátu v spore vo veciach, ktoré sa týkajú majetku štátu, ktorý spravuje. Súčasne súd zistil, že koryto vodného toku je umelé a nachádza sa na ňom vodná stavba. Stotožnil sa tiež s tvrdením žalovaného, že vodný tok je vo vlastníctve Slovenskej republiky a jeho umelé koryto je súčasťou vodného toku, vodný tok a stavba však súčasťou pozemku nie sú. Podľa súdu prvej inštancie uvedené ale neznamená, že užívaním a vykonávaním správy vodného toku na pozemku žalobcu, keďže sa správa vykonáva podľa vodného zákona, nedochádza k vzniku bezdôvodného obohatenia na strane žalovaného, pretože na vznik bezdôvodného obohatenia nie je potrebná protiprávnosť.

1.3. Súd prvej inštancie nemal za preukázané zoštátnenie sporných pozemkov k 01. aprílu 1975 a neskôr a zavodnenie predmetných pozemkov k tomuto dátumu a preto vychádzal z toho, že predmetné pozemky neboli zavodnené k 01. aprílu 1975, na pozemku pôvodného žalobcu sa k 01. aprílu 1975 nenachádzal vodný tok a zavodnenie by malo nastať až po kolaudácii, preto z dôvodu nedostatku dokumentácie nie je zřejmé, či kolaudácia prebehla a kedy boli sporné pozemky zavodnené. Nebolo sporné, že žalobca a ani ich právni predchodcovia neboli účastníkmi vyvlastňovacieho konania a vlastnícke právo im odňaté nebolo. Preto prijal záver, že vodná stavba bola postavená bez súhlasu predchodcov žalobcu, k vyvlastneniu pozemkov nedošlo. Správa vodného toku je porovnateľná s užívaním vodného toku, a preto súd zastáva názor, že už samotným umiestnením vodného toku na pozemku žalobcu a vykonávaním správy žalovaným vo vzťahu k vodnému toku, je dôvodný nárok na vydanie bezdôvodného obohatenia.

1.4. Pokiaľ išlo o výšku náhrady za užívanie pozemkov súd prvej inštancie poukázal na závery znaleckého posudku č. 34 vyhotoveného Technickou univerzitou v Košiciach, s ktorými sa stotožnil, pričom v zmysle nich bola všeobecná hodnota nájmu za rok 2016 vo výške 10,825 eura/m²/rok. Pokiaľ žalovaný závery znaleckého posudku spochybňoval, súd prvej inštancie na iné znalecké posudky, na ktoré žalovaný odkazoval neprihliadol, keďže tieto sa vzťahovali na iné pozemky. Celkovo výška bezdôvodného obohatenia je 12.125,46 eura, ktoré ako pohľadávka patrí do dedičstva po nebohom právnom predchodcovi žalobcov. Z uvedeného dôvodu súd prvej inštancie v prevyšujúcej časti žalobu zamietol.

1.5. O nároku na náhradu trov konania súd prvej inštancie rozhodol podľa § 262 ods. 1 v spojení s 255 ods. 1 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „CSP“) tak, že žalobcom voči žalovanému priznal nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 %, keďže žalobcovia boli v konaní takmer úplne úspešní, neúspešní boli minimálne v časti, kde súd žalobu zamietol.

2. Krajský súd v Košiciach (ďalej len „odvolací súd“) rozsudkom z 21. novembra 2023 č. k. 5Co/212/2022-635 rozsudok súdu prvej inštancie v spojení s opravným uznesením potvrdil vo výrokoch II. a IV. (výrok I.) a žalobcom priznal proti žalovanému nárok na náhradu trov odvolacieho konania v plnom rozsahu (výrok II.).

2.1. Žalovaný uplatnil odvolacie dôvody v zmysle § 365 ods. 1 písm. d), f), g) a h) CSP. Žalovaný v odvolaní uviedol, že napáda rozsudok súdu prvej inštancie v rozsahu jeho výrokov I., II. a IV., k čomu odvolací súd uviedol, že z obsahu odvolania a zo znenia odvolacieho návrhu je zrejmé, že nenamietal vecnú správnosť výroku I., na základe čoho výroky I. a III. odvolaním nenapadnuté nadobudli právoplatnosť a neboli podrobené odvolaciemu prieskumu. Odvolací súd dospel k záveru, že tieto odvolacie dôvody nie sú naplnené a rozsudok súdu prvej inštancie v jeho napadnutom rozsahu potvrdil ako vecne správny v zmysle § 387 ods. 1 CSP, vrátane výroku o trovách.

2.2. V podstatnom žalovaný argumentoval, že rozhodnutie sporu týkajúce sa vecnej legitímácie strán sporu vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci. Odvolací súd považoval však záver súdu prvej inštancie za správny, keď v napadnutom rozsudku uviedol, že aktívna legitímácia žalobcov vyplýva z toho, že sú v zmysle uznesenia 35D/258/2020-55 zo 06. augusta 2020 dedičmi po pôvodnom žalobcovi, ktorému za sporné obdobie vznikla pohľadávka, ktorú je potrebné prejednať v dedičskom konaní pre okruh dedičov, keď z LV č. XXXXX, k. ú. S. vyplýva, že pôvodný žalobca bol vlastníkom sporných nehnuteľností v rozhodnom období. Odvolací súd uviedol, že pokiaľ v konaní nebolo sporným, že obaja žalobcovia sú dedičmi po nebohom O. M. ako pôvodnom žalobcovi, ktorý si predmetnú pohľadávku uplatnil v prejednávanej spore pôvodne ešte ako peňažnú pohľadávku, po pripustenej zmene žaloby, kedy sa predmetom konania stala žaloba o určenie, že bližšie špecifikovaná pohľadávka patrí do dedičstva po poručiťovi, potom žalobcom svedčí aktívna vecná legitímácia v spore. Odvolací súd poznamenal, že žalovaný v súvislosti so skutkovým zhodnotením, že obaja žalobcovia sú dedičmi po nebohom poručiťovi, ani v odvolaní neuviedol žiadne tvrdenia či okolnosti, ktoré by sponchybovali alebo vyvrátili tento záver súdu prvej inštancie. Odvolací súd tiež dodal, že žalovaný námietku vecnej legitímácie žalobcov nedôvodne spojil s ohradením sa voči tomu, že pozemky tvoriace koryto rieky prešli zo zákona do vlastníctva štátu, a to zaradením § 31 ods. 1 do vodného zákona, keď do pojmu vodných tokov boli zahrnuté aj ich korytá, či už prirodzené, upravené alebo umelé. Vlastnícky to znamenalo ku dňu účinnosti vodného zákona (01. 04. 1975) poštátnenie týchto pozemkov, pričom za pozemky tvoriace prirodzené vodné toky nepatrila náhrada a v ostatných prípadoch patrila náhrada obdobne podľa predpisov o vyvlastnení. Pozemky, ktoré sú predmetom konania vo veci samej, prešli do vlastníctva štátu najneskôr k 01. 04. 1975 poštátnením z pôvodného vlastníka, čím pôvodný vlastník stratil aj dispozičné právo k predmetnému pozemku.

2.3. Odvolací súd k otázke poštátnenia predmetných pozemkov z pôvodného vlastníka na štát uviedol, že na strane jednej nespochybňuje, že s účinnosťou od 01. apríla 1975 sa korytá (prirodzené alebo umelé) vodných tokov stali vlastníctvom štátu, čo korešponduje aj s výkladom odvolateľa, na strane druhej zdôrazňuje, že správnosť uvedeného ešte neznamena, že takýmto spôsobom došlo k poštátneniu práve predmetných pozemkov, pretože k takémuto záveru bolo možné dospieť iba za zhodnotenia skutkovej okolnosti, že predmetné pozemky k 01. aprílu 1975 tvorili vodný tok definovaný podľa § 31 ods. 1 zákona č. 138/1973 Zb., teda, že boli súčasťou koryta vodného toku M. (prirodzeného alebo umelého), pretože iba v takomto prípade došlo k prechodu vlastníctva na štát dňom 01. apríla 1975. Súd prvej inštancie však skutkovo ustálil (v bode 80.), že predmetné pozemky neboli zavodené k 01. aprílu 1975 a na pozemku pôvodného žalobcu sa k 01. aprílu 1975 nenachádzal vodný tok, či už v prirodzenom alebo umelom koryte, preto je správny jeho záver o tom, že nedošlo k poštátneniu predmetných pozemkov k 01. aprílu 1975. Odvolací súd v tomto smere konštatoval, že žalovaný v odvolaní síce namietal nesprávne právne posúdenie veci v tejto otázke, súčasne súdom ustálený skutkový stav v odvolaní nespochybnil, pretože sa v odvolaní bránil iba tým, že svoje tvrdenia (zrejme o zavodení) v konaní vo veci samej preukázal.

2.4. Námietku žalovaného, ktorou namietal svoju pasívnu legitímáciu v spore, vyhodnotil odvolací súd ako neopodstatnenú a stotožnil sa so záverom súdu prvej inštancie o tom, že žalovaný je v spore pasívne legitímovaný. Odvolací súd nemohol nechať bez povšimnutia skutočnosť, na ktorú súčasne vo svojom vyjadrení k odvolaniu poukazovali tiež žalobcovia, že v totožnej právnej veci (vedenej právnym predchodcom žalobcov proti identickému žalovanému týkajúcej sa rovnakého nároku, avšak za iné žalované obdobie) vedenej Okresným súdom Prešov pod sp. zn. 9C/37/2016 bola už otázka vecnej

legitimácie právoplatne vyriešená, súd sa ňou v odôvodnení rozsudku zo dňa 21. 10. 2019 č. k. 9C/37/2016-696 (event. zo dňa 13. 11. 2017 č. k. 9C/37/2016-238) podrobne zaoberal a dospel k záveru, že strany sporu boli v konaní vecne legitimovanými subjektami. Podľa názoru odvolacieho súdu bola v uvedenom konaní právoplatne vyriešená otázka hmotnoprávneho vzťahu poručiteľa a identického žalovaného, pokiaľ ide o otázku aktívnej a pasívnej legitimácie strán sporu v súvislosti s predmetnou peňažnou pohľadávkou s tým rozdielom, že sa týkala iného rozhodného obdobia.

2.5. Žalovaný namietal, že účastníkom konania malo byť aj mesto Prešov, aj keď to explicitne v odvolaní neuviedol, odvolací súd mal za to, že bolo zrejme, že o tomto subjekte uvažoval ako o ďalšom žalovanom. Predmetná odvolacia námietka podľa odvolacieho súdu neobstála, pretože je na žalobcovi, aby označil v súdnom konaní strany sporu a tým ustálil ich okruh, ktorým je následne súd viazaný a musí z neho pri prejednávaní žaloby vychádzať.

2.6. Odvolací súd za nedôvodnú považoval aj námietku, v rámci ktorej žalovaný zdôraznil, že je iba správcom vodohospodársky významného vodného toku č. 095 Delňa, ktorý v časti, v ktorej preteká cez pozemky, ktoré sú predmetom tohto konania, tvorí prirodzený neupravený vodný tok, keď výkonom zákonných práv a plnení zákonných povinností na strane žalovaného nemohlo dôjsť k vzniku bezdôvodného obohatenia ani k žiadnemu majetkovému prospechu. Odvolací súd v súvislosti s touto námietkou odkázal na argumentáciu súdu prvej inštancie v bode 81. napadnutého rozsudku. Žalovaný síce uviedol, že vodný tok M., ktorý v časti, v ktorej preteká cez predmetné pozemky, tvorí prirodzený neupravený vodný tok, uvedené však bolo v rozpore so skutkovým zhodnotením súdu prvej inštancie, že sporné pozemky sú súčasťou umelého koryta rieky M., po ktorom tečú vody tohto útvaru, čo mal preukázané z právoplatného rozhodnutia Okresného úradu Prešov, odbor starostlivosti o životné prostredie z 12. 12. 2019. Odvolací súd uzavrel, že žalovaný v odvolaní nespochybnil tento súdom prvej inštancie ustálený skutkový stav a týmto spochybnením nie je ani jeho označené tvrdenie. Podľa § 48 ods. 1 vodného zákona správa vodných tokov je všestranne zameraná starostlivosť o zachovanie a rozvoj všetkých funkcií vodných tokov a ich koryt. Správca vodného toku je aj správcom pozemkov koryt, ktoré sú vo vlastníctve Slovenskej republiky. V zmysle § 48 ods. 1 vodného zákona je zrejme a nesporné, že žalovaný vykonáva správu vodného toku na pozemkoch žalobcov (ich predchodcu). Správa vodného toku je porovnateľná s užívaním vodného toku, a preto už samotným umiestnením vodného toku na predmetnom pozemku a vykonávaním správy žalovaným vo vzťahu k vodnému toku možno hovoriť o bezdôvodnom obohatení na strane žalovaného. V súvislosti s vodnou stavbou nachádzajúcou sa na predmetnom pozemku, ohľadne ktorej nie je zrejme, kto je jej vlastníkom, možno prisvedčiť názoru súdu, že uvedené ani nebolo rozhodujúce, pokiaľ súd za rozhodujúcu považoval okolnosť výkonu správy vodného toku žalovaným v rozhodnom období.

2.7. O trovách odvolacieho konania odvolací súd rozhodol v zmysle § 396 ods. 1 v spojení § 255 ods. 1 a § 262 ods. 1 a 2 CSP tak, že priznal plnú náhradu trov odvolacieho konania procesne v odvolacom konaní úspešným žalobcom proti neúspešnému žalovanému.

3. Žalovaný (ďalej aj ako „dovolateľ“) podal voči rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie, ktorého prípustnosť vyvodzoval z § 420 písm. f) a § 421 ods. 1 písm. b) CSP.

3.1. V súvislosti s dovolacím dôvodom podľa § 420 písm. f) CSP dovolateľ mal za to, že napadnutý rozsudok odvolacieho súdu je v časti týkajúcej sa legitimacy účastníkov konania nedostatočne odôvodnený, nepreskúmateľný a zmätočný. Podľa dovolateľa sa odvolací súd vôbec nevysporiadal s jeho argumentami. Uviedol, že ani súd prvej inštancie a ani odvolací súd sa vôbec nevysporiadali s námietkami dovolateľa, a to vrátane námietok, že v konaní nie je riadne vyriešená otázka vecnej legitimácie, ktorú je každý súd povinný vždy preskúmať aj bez návrhu či námietky strany sporu. Dovolateľ je toho názoru, že oba súdy sa jednoducho vyhýbali posúdeniu jeho argumentácie počas celého súdneho konania a svoje rozhodnutia založili na extrémnej nepreskúmateľnosti. Odôvodnenie rozsudku odvolacieho súdu dovolateľ označil za nepresvedčivé, nespravodlivé a arbitrárne, keďže nebolo zdôvodnené zo všetkých zákonných hľadísk.

3.2. Nesprávne právne posúdenie veci v zmysle dovolacieho dôvodu podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP dovolateľ identifikoval v tom, že odvolací súd nesprávne aplikoval ustanovenia zákona o štátnom podniku. Mal za to, že odvolací súd sa v bode 35. odôvodnenia svojho rozsudku nesprávne vysporiadal s otázkou vecnej legitimácie žalovaného (dovolateľa). Podľa dovolateľa z ustanovení § 5 ods. 1, 2, § 6 ods. 1, 2 zákona č. 111/1990 Zb. o štátnom podniku vyplýva, že Slovenský vodohospodársky podnik

vykonáva len správu vodných tokov a povodí na Slovensku, ktoré sú vo výhradnom vlastníctve Slovenskej republiky. Dovolateľ ako štátny podnik je subjektom verejného práva v zriaďovateľskej pôsobnosti Ministerstva životného prostredia SR a preto jeho hospodárenie podlieha verejnej kontrole. Dovolateľ vykonáva správu majetku štátu a teda správca nekoná vo vlastnom mene, ale v mene štátu a preto má vecnú legitimitu štát a nie správca jeho majetku. Podľa dovolateľa by v predmetnom spore mala byť označená ako žalovaná Slovenská republika. Vychádzajúc z uplatneného dovolacieho dôvodu, dovolateľ sformuloval otázku, od vyriešenia ktorej závisel rozsudok odvolacieho súdu, v znení: „Je v sporoch o určitý záväzok pasívne vecne legitimovaný štát (Slovenská republika) ako vlastník majetku presnejšie vodného toku alebo štátny podnik (Slovenský vodohospodársky podnik, š.p.), ktorý je síce správcom štátneho majetku podľa zákona o štátnom podniku, avšak v prípade vodných tokov je len hospodárskym subjektom, ktorého štát len poveril tzv. správou vodných tokov podľa zákona o vodách?“

3.3. Vzhľadom na uvedené, dovolateľ navrhol, aby dovolací súd napadnutý rozsudok odvolacieho súdu v celom rozsahu zrušil a vrátil mu vec na ďalšie konanie a rozhodnutie.

4. Žalobcovia vo vyjadrení k dovolaniu navrhli, aby dovolací súd dovolanie žalovaného odmietol a žalobcom priznal voči žalovanému náhradu trov dovolacieho konania v plnom rozsahu. V súvislosti s uplatneným dovolacím dôvodom podľa § 420 písm. f) CSP žalobcovia uviedli, že rozsudok súdu prvej inštancie a rozsudok odvolacieho súdu podľa ich názoru spĺňajú kritériá pre odôvodňovanie rozhodnutí v zmysle § 220 ods. 2 a § 393 CSP a nemožno ich preto považovať za neodôvodnené či zjavne arbitrárne. V súvislosti s uplatneným dovolacím dôvodom podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP žalobcovia uviedli, že dovolateľ nenastolil právnu otázku, ktorá by v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená, a preto považovali predmetné dovolanie za neprípustné.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej ako „dovolací súd“ alebo „najvyšší súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP), dospel k záveru, že dovolanie žalovaného možno považovať za prípustné a tiež za dôvodné.

6. Dovolanie je mimoriadny opravný prostriedok. Takejto jeho mimoriadnej povahe zodpovedá aj právna úprava jeho prípustnosti. Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP). To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu-ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je (sú) dovolanie (-a) prípustné, sú vymenované v ustanoveniach §§ 420 a 421 CSP.

7. Dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 písm. f) CSP). Dovolanie je potom prípustné tiež proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená (§ 421 ods. 1 písm. b) CSP).

8. Z hľadiska prípustnosti dovolania podľa § 420 písm. f) CSP (a inak aj podľa ďalších písmen rovnakého paragrafu) nie je významný subjektívny názor dovolateľa tvrdiaceho, že sa súd dopustil vady zmätočnosti v zmysle tohto ustanovenia; rozhodujúce je výlučne zistenie (záver) dovolacieho súdu, že k takejto procesnej vade skutočne došlo (v tejto súvislosti porovnaj napríklad rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 1Cdo/42/2017, 2Cdo/20/2017, 3Cdo/41/2017, 4Cdo/131/2017, 7Cdo/113/2017 a 8Cdo/73/2017). Úlohou dovolacieho súdu aj v tomto prípade bolo preto preskúmať opodstatnenosť argumentácie dovolateľa, že v konaní (primárne pred dovolacím súdom, sekundárne potom pred súdom prvej inštancie) došlo k ním tvrdenej vade zmätočnosti.

9. Žalovaný videl nesprávny procesný postup na ujmu svojich práv na spravodlivý proces v odôvodnení rozsudku odvolacieho súdu, ktorým nedošlo podľa jeho názoru k riadnemu vysporiadaniu sa s jeho odvolacou argumentáciou.

10. Podľa § 387 CSP ak sa odvolací súd v celom rozsahu stotožňuje s odôvodnením napadnutého rozhodnutia, môže sa v odôvodnení obmedziť len na skonštatovanie správnosti dôvodov napadnutého rozhodnutia, prípadne doplniť na zdôraznenie správnosti napadnutého rozhodnutia ďalšie dôvody (odsek 2); odvolací súd sa však v odôvodnení musí zaoberať podstatnými vyjadreniami strán prednesenými v konaní na súde prvej inštancie, ak sa s nimi nevysporiadal v odôvodnení rozhodnutia súd prvej inštancie a rovnako sa odvolací súd musí vysporiadať s podstatnými tvrdeniami uvedenými v odvolaní (odsek 3).

11. Jedným zo záverov už dostatočne stabilizovanej judikatúry dovolacieho súdu je aj ten, že možnosť plného stotožnenia sa odvolacieho súdu s odôvodnením ním preskúmaného rozhodnutia súdu prvej inštancie a s obmedzením sa na konštatovanie správnosti dôvodov napadnutého rozhodnutia (ako pravidlo) a súvisiaca možnosť doplnenia (odvolacím súdom) na zdôraznenie správnosti napadnutého rozhodnutia ďalších dôvodov (tu možnosť majúca obvykle skôr povahu výnimky z pravidla, ktorej uplatnenie prichádza do úvahy podľa toho, aký argumentačný priestor súd prvej inštancie úplnosťou svojej argumentácie odvolaciemu súdu ponechá, resp. vytvorí) sú síce súčasťou úpravy slovenského civilného procesu už pred čias nadobudnutia účinnosti CSP (tu pre prípad záujmu porovnaj § 219 ods. 2 zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších zmien a doplnení, platného a účinného do 30. júna 2016 vrátane), v rámci rekodifikácie však zákonodarca do textu zákona výslovne vniesol aj to, čo už v skoršom čase bolo možné (a tiež nutné) vyvodiť z logiky úpravy a jej účelu a čoho podstatu možno vyjadriť tak, že možnosť praktického prevzatia argumentácie súdu prvej inštancie odvolacím súdom nezbavuje odvolací súd povinnosti hoc aj len veľmi stručne a úmerne okolnostiam konkrétneho prípadu reagovať na argumentáciu z odvolania (prinajmenšom tak, že sa poukáže na tie odvolacie námietky, ktoré sú iba opakovaním už súdom prvej inštancie neprijatej argumentácie, ku ktorej však takýto súd zaujal adresné stanovisko, alebo aspoň objektívne zrozumiteľne vysvetlil, prečo bola bez právneho významu a v prípade iných námietok odvolací súd ozrejmi, prečo spôsob nazerania na problém neboli spôsobilé ovplyvniť. Tým samozrejme nie je (a ani nemôže byť) myslené, že odvolateľovi musí byť dané za pravdu, ale že musí dostať objektívne zrozumiteľnú odpoveď na svoj špecifický argument.

12. I vzhľadom na uvedené v predchádzajúcom bode, je si dôležité uvedomiť, že i keď v prípadoch stotožnenia sa odvolacieho súdu s odôvodnením ním preskúmaného rozhodnutia súdu prvej inštancie s obmedzením sa na konštatovanie správnosti dôvodov napadnutého rozhodnutia stačí, ak odvolací súd v odôvodnení rozsudku iba poukáže na relevantné skutkové zistenia a stručne zhrnie právne posúdenie veci, keď späťnosť potvrdzovaného a potvrdzujúceho rozsudku vytvára ich organickú (kompletizujúcu) jednotu a rozhodnutie odvolacieho súdu v sebe tak zahŕňa po obsahovej stránke aj odôvodnenie rozsudku súdu prvej inštancie; ak sa odvolací súd rozhodne ísť touto cestou, vedome tým preberá zodpovednosť i za kvalitu argumentácie súdu prvej inštancie (t. j. či v prípadnom dovolacom konaní obstojí ako ním potvrdené rozhodnutie, tak i ním samým doplnené dôvody).

13. V danom prípade odvolací súd v rozsudku konštatoval dostatočné odôvodnenie rozsudku prvoinštančného súdu, v ktorom súd prvej inštancie podrobne uviedol svoje úvahy, na základe ktorých dospel k záverom uvedených v odôvodnení rozsudku, s ktorými závermi sa v plnom rozsahu stotožnil a preto napadnutý rozsudok podľa § 387 ods. 1 CSP ako vecne správny potvrdil a podľa § 387 ods. 2 CSP na odôvodnenie napadnutého rozsudku ďalej poukázal. Na zdôraznenie správnosti napadnutého rozhodnutia súdu prvej inštancie vo vzťahu k odvolacej argumentácii žalovaného založenej na popieraní správnosti záveru prvoinštančného súdu o porovnateľnosti (tým zrejme i stotožňovania) správy vodného toku s užívaním vodného toku, odvolací súd vyvodil, že už samotným umiestnením vodného toku na pozemku žalobcu, ktorého správu vykonáva žalovaný, je súdom prvej inštancie priznaný nárok žalobcovi na vydanie bezdôvodného obohatenia dôvodný. Žalovaný v súvislosti s predmetnou námietkou v odvolaní zdôraznil, že titulom správy toku nedochádza k samotnému užívaniu, čím nemohlo dôjsť ani k naplneniu predpokladov bezdôvodného obohatenia podľa § 451 ods. 1 a 2 Občianskeho zákonníka. Žalovaný v odvolaní odkázal aj na iné rozhodnutie odvolacieho súdu v obdobnej právnej veci s odlišným

právnym názorom, práve ktorý názor si žalovaný osvojil a čerpajúc z neho v odvolaní odkázal na zákonnú definíciu správy vodných tokov podľa § 48 ods. 1 vodného zákona, podľa ktorej definície správa vodných tokov je všestranne zameraná starostlivosť o zachovanie a rozvoj všetkých funkcií vodných tokov a ich korýt. Správca vodného toku je aj správcom pozemkov korýt, ktoré sú vo vlastníctve Slovenskej republiky. So správou vodných tokov zákon spája určité oprávnenia a povinnosti správcu vodného toku, ktoré zákon zakotvuje v § 48 a § 49 vodného zákona. Výkonom zákonných práv a plnením zákonných povinností tak na strane správcu nemohlo dôjsť k vzniku bezdôvodného obohatenia, teda majetkového prospechu podľa § 451 ods. 2 Občianskeho zákonníka, a to či už plnením bez právneho dôvodu, alebo na základe iných skutkových podstát vzniku bezdôvodného obohatenia uvedených v § 451 ods. 2 Občianskeho zákonníka (plnením z neplatného právneho úkonu alebo plnením z právneho dôvodu, ktorý odpadol, ako aj získaným z nepoctivých zdrojov). Z výkonu zákonných oprávnení a z plnenia zákonných povinností pri správe vodného toku podľa § 48 a § 49 vodného zákona, žiadny majetkový prospech samo o sebe vzniknúť nemohol. Žalovaný tiež zdôraznil, že v konaní neboli preukázané žiadne skutkové tvrdenia, z ktorých by bolo možné vyvodiť, že v žalovanom období užíval bez právneho dôvodu sporné pozemky takým spôsobom, na základe ktorého mu vznikol majetkový prospech. Na danú odvoláciu námietku dostal žalovaný odpoveď iba strohým odkazom na bod 81. rozsudku súdu prvej inštancie, z ktorého bodu odôvodnenia odvolací súd do vlastného rozsudku len prevzal argumentáciu prvoinštančného súdu založenú na (i) konštatácii, že medzi stranami nebolo sporné, že vodný tok spravuje žalovaný, súčasne, že vodný tok a stavba nie sú súčasťou pozemku, ktorý vlastnícky nepatrí žalovanému, ani štátu, a tiež že na pozemku sa nachádza vodný tok a na (ii) odkaze na § 48 ods. 1 vodného zákona, podľa ktorého správa vodných tokov je všestranne zameraná starostlivosť o zachovanie a rozvoj všetkých funkcií vodných tokov a ich korýt. Správca vodného toku je aj správcom pozemkov korýt, ktoré sú vo vlastníctve Slovenskej republiky. V zmysle § 48 ods. (?) vodného zákona je zrejme a nesporné, že žalovaný vykonáva správu vodného toku na pozemkoch žalobcov (ich predchodcu). Správa vodného toku je porovnateľná s užívaním vodného toku, a preto už samotným umiestnením vodného toku na predmetnom pozemku a vykonávaním správy žalovaným vo vzťahu k vodnému toku možno hovoriť o bezdôvodnom obohatení na strane žalovaného. V súvislosti s vodnou stavbou nachádzajúcou sa na predmetnom pozemku, ohľadne ktorej nie je zrejme, kto je jej vlastníkom, možno prisvedčiť názoru súdu, že uvedené ani nebolo rozhodujúce, pokiaľ súd za rozhodujúcu považoval okolnosť výkonu správy vodného toku žalovaným v rozhodnom období.

14. Odvolací súd zvoleným procesným postupom vedome prebral zodpovednosť za kvalitu argumentácie súdu prvej inštancie, ktorá ale neobsahovala adresné stanovisko k námietkam žalovaného z odvolania a ani odvolací súd nezrejmil v napadnutom rozhodnutí, prečo argumentácia žalovaného z odvolania bola bez právneho významu a prečo spôsob nazerania na problém odvolateľom nebol spôsobilý ovplyvniť konečné rozhodnutie vo veci. Namiesto toho odvolací súd, navyše za stavu existencie odlišných rozhodnutí odvolacieho súdu v identickej veci, na čo bol odvolateľom upozornený, a z čoho mu potom vyplývala povinnosť sa s danou situáciou v napadnutom rozsudku argumentačne vysporiadať, iba zopakoval argumentáciu prvoinštančného súdu (čo vzhľadom na výslovné stotožnenie sa s argumentáciou súdu prvej inštancie a odkazom na bod odôvodnenia prvoinštančného rozsudku, v ktorom sa nachádza, z hľadiska hospodárnosti už ani nemalo význam).

15. Najvyšší súd v danej súvislosti tiež zdôrazňuje samotný „princíp predvídateľnosti rozhodovania a rozhodnutia“, čo znamená, že „účastníci právnych vzťahov môžu legitímne očakávať, že štátne orgány budú v skutkovo a právne porovnateľných prípadoch rozhodovať rovnako. Iba takýto postup rešpektuje princíp právnej istoty a jeho dôsledné dodržiavanie sa významne pozitívne prejavuje aj v rámci celkového nazerania spoločnosti na význam a úlohu práva. Na druhej strane je nutné uviesť, že predvídateľnosť práva nemožno vnímať absolútne. Obdobnú vec je možné rozhodnúť aj inak než v predošlých veciach. V takom prípade je však súd povinný svoje závery riadne, racionálne a ústavne konformne odôvodniť (čl. 2 ods. 3 Civilného sporového poriadku), a to takým spôsobom, aby predošlé rozhodnutia neboli ignorované, ale práve naopak, aby sa s nimi súd argumentačne vysporiadal.“ (III. ÚS 275/2018).

16. Uvedené preto vylučovalo akýkoľvek iný záver dovolacieho súdu než ten, že spomínaný postup odvolacieho súdu mal za následok zaťaženie konania (pred odvolacím súdom) tvrdenou tzv.

zmätočnosťou vadou podľa § 420 písm. f) CSP. Absencia vysporiadania sa odvolacieho súdu v jeho rozsudku s takými odvolacími tvrdeniami, ktoré nejde (bez ďalšieho) označiť za nepodstatné, je totiž tak závažným nedostatkom rozhodnutia (a zásahu ním do procesných práv strany sporu), ktorého intenzita zakladá (až) porušenie práva na spravodlivý súdny proces.

17. Najvyššiemu súdu za opísaného stavu vecí preto neostávalo iné, než podľa § 449 ods. 1 v spojení s § 439 písm. a) a § 450 CSP rozhodnúť spôsobom uvedeným vo výroku tohto jeho uznesenia (t. j. zrušiť rozsudok odvolacieho súdu, ktorým došlo k potvrdeniu prvoinštančného rozsudku, ako aj v časti trov konania - a vrátením mu veci na ďalšie konanie, keďže v prípade dovolateľom opodstatnene vytýkanou vadou podľa § 420 písm. f) CSP konanie zaťažil práve odvolací súd a náprava vzniknutého stavu zrušením len jeho rozhodnutia sa zatiaľ javila postačujúcou).

18. Súčasťou konštantnej judikatúry dovolacieho súdu v prípadoch kumulácie dôvodov dovolania (a ich prípustnosti) podľa §§ 420 aj 421 CSP je záver, že pri konštatovaní výskytu namietanej vady zmätočnosti (vedúcej k obligatórnemu kasačnému rozhodnutiu) sa už dovolací súd prípadným nesprávnym právnym posúdením veci nezaobrá (a teda v prípadoch druhovo totožných s tým v prejednávanej veci principiálne ani nehľadá správnu odpoveď na dovolaním nastolenú právnu otázku či aj viac takých otázok) a to aj vzhľadom k novej rozhodovacej činnosti ústavného súdu, upozorňujúcej aj na ústavný rozmer zaujímajúcich stanovísk najvyššieho súdu k právnym otázkam nastoľovaným dovolaniami v takýchto prípadoch.

19. Ak dovolací súd zruší rozhodnutie a ak vráti vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, rozhodne tento súd o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 CSP). Ak bolo rozhodnutie zrušené a ak bola vec vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, súd prvej inštancie a odvolací súd sú viazaní právnym názorom dovolacieho súdu (§ 455 CSP).

20. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.